Tevhidi Mes'eleler

Muellif: Abdullah b. Abdur-Rahman

İçindekiler

İBADET

Şer ‘i manada farklı tanımları olmakla birlikte, bunların hepsi aynı anlama gelir. Alimlerin yaptığı tanımlardan bazıları şöyledir:

a-Örfe ve akla ters olsa da şeriat açısından emredilen şeydir...

b-Allahın razı olduğu ve sevdiği her şeydir. Örneği; namaz, zekat; hacc, doğru sözlülük, emaneti yerine getirmek, ana-babaya iyilik, akraba ve yakınlarla bağları koparmamak, ahde vefa, iyiliği emretmek, kötülüğü yasaklamak, kafir ve münafıklarla cihat etmek, komşuya, yetime, yoksul ve miskine, köleye, hayvanlara iyilik etmek, dua, zikir, Kur’an okumak, Allah’ı (c.c.) ve Rasulü’nü (s.a.v.) sevmek, Allah’tan (c .c.) korkmak, Allaha (c .c.) yönelmek, dinde samimiyet göstermek, dini Allah’a (c.c.) halis kılmak, Allah’ın (c.c.) nimetlerine şükredip kazasına rıza göstermek, Allah’a (c.c.) tevekkül etmek, Allah’ın (c.c.) rahmetini ummak ve azabından korkmak gibi ameller ibadet kapsamına girerler.

c-Gerçek anlamda boyun eğmek ve boyun eğdiği varlığatam sevgi duymayı gerektirir. Kul, sevgilisi olan Allah’a (e c) tam anlamıyla boyun eğen demektir. Rabbine karşı sevgisi ne orandaysa, itaati de o orandadır.

Kulun Rabbini sevmesi; O’nun önünde diz çöküp boyun eğmesini gerektirir. Çünkü: Allah’ı (c.c) sevmenin manası, tam ve sonsuz bir sevgiyle, Allah’ın (c.c.) onünde diz çökmek ve acizliğini anlıyabilmektir

İbni Kayyim der ki: ibadet; sevgide tevhiddir. Bunun için kalbin ve diğer organların Allah’a (e .c.) boyun eğmesi gerekir. Şair bunu şöyle ifade etmiştir:

Sevgi, sevilenle uyum içinde olmaktır.

Hoşlanmadığı şeyleri, gönülden kabul etmektir.

Ona uygunluk demek, emrine tabi olmaktır.

Amaç, ihsan sahibi Allah’ın nzasını kazanmaktır.

Görüldüğü gibi İbni Kayyım ibadeti, sevgide tevhid ve İlmi organlarla tam bir teslimiyet olarak tanımlamıştır. Kim bir şeyi sever ve ona boyun eğerse, o kimse kalbiyle ona kul olmuş demektir. Yoksa huşu ve boyun eğişten yoksun bir sevgiye ya da sevgisiz huşuya ibadet denemez

Sevgi ve huşu ibadetin iki temel şartıdır Bir kimse, Rabbine kızarak boyun eğerse, ona kul olmuş ya da ona ibadet etmiş olmaz. Kişi çocuğunu ve dostunu sevmesi durumunda olduğu gibi bir kimseyi sever, ama ona boyun eğmezse, yine ona ibadet etmiş veya kul olmuş olmaz. Bu bakımdan sevmeden Allah”a (c..c.) ibadet etmek yeterli değildir. Aksine kulun, yüce Allah’ın (c.c.) sevgisini her şeyden daha üstün tutması gerekir Allah (c.c.) sevgisi, onun kalbinde tüm sevgilerin üzerinde olmalıdır. Çünkü Allah’tan (c.c.) başkası gerçek anlamda boyun eğilmeye hak kazanmadığı gibi, sevilmeye de hak kazanmamıştır.(1)

İbadette tevhid şeriatın emrettiği şekilde bütün ibadet çeşitlerini Allaha has kılmaktır.

İbn Abbas şöyle demiştir:

Kuranda ibadetle ilgili olan bütün ifadelerin manası tevhiddir. Bu ise, tüm peygamberlerin davet ettikleri ve müşriklerin de kabul etmekten kaçındıkları şeydir.

İbadet, tek başına ele alındığında, tevhidden daha geneldir. Çünkü her muvahhid abid olduğu halde, her abid muvahhid değildir.

İbrahim (a.s.) şöyle demiştir:

"Şimdi gördünüz mü siz ve atalarınız neye tapıyorsunuz? Onlar benim düşmanımdır. Yalnız alemlerin Rabbi (benim dostumdur)." dedi."(Şuara: 26/75-77)"Beni yaratan hariç sizin taptıklarınızdan uzağım. Muhakkak O, bana doğru yolu gösterecektir." (Zuhruf: 43/26-27)

Dikkat edilirse, İbrahim (a.s.), Rabbini onların taptıklarından ayrı tutmuştur. Ayetlerde de görüldüğü gibi, müşrikler Allah'a (c.c.) ibadet ediyor; ama aynı zamanda O'na ortak da koşuyorlardı.

"Siz de benim taptığıma tapacak değilsiniz." (Kafirun:109/3, 5) ayetlerinin manası şudur: "Siz benim ibadet ettiğim şekilde ibadet etmezsiniz. Ancak kendi kafanıza göre ibadet edersiniz."

Burada reddin hem gelecek zaman fiiliyle hem de farklı bir şekilde gelmesinde çok ince bir hikmet vardır. Burada asıl maksat; Rasulullah'ın (s.a.v.) hiçbir şekilde ve hiçbir zaman müşriklerin ilahlarıyla bir bağının olmadığını göstermektir.

İşte bu gerçeği kesin bir dille belirtmek için önce oluş ve yenilenmeyi gösteren değişken filin, daha sonra da yine bu reddin aynısının "İsmi fail" kipiyle birlikte geldiğini görüyoruz. Bu da devamlılığı göstermektedir. iki ayrı kipin kullanılması şu gerçekleri dile getirmektedir:

Birincisi; "Benden böyle bir şeyi nasıl istersiniz. Çünkü asla şirk koşmayacağımı biliyorsunuz."

İkinci olarak da sanki bu ayetlerde şöyle denilmiştir: "Allah'tan (c.c.) başkasına ibadet etmek gibi bir fiili asla işlemeyeceğim ve bu asla benim için bir sıfat olamaz."

Görüldüğü gibi, her ikisi de asıl anlatılmak istenen noktayı vurgulamak için kullanılmıştır.

Kafirler hakkında ise, filin değil de onlardaki devamlılık ve vasfa delalet eden ismin kullanılması, şunu anlatmak içindir: "Allah'a (c.c.) ibadet eden kimsedeki sabit sıfat sizden beklenemez, siz böyle bir nitelik taşımıyorsunuz. Bu ancak

ibadeti Allah'a (c.c.) tahsis eden ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayanlarda görülür. Siz, Allah'tan (c.c.) başkasına da ibadet ettiğiniz sürece, O'na ibadet edenlerden olamazsınız." Bu kişiler bazen Allah'a (c.c.) ibadet etseler de bu gerçek değişmez. Çünkü müşrikler Allah'a (c.c.) ibadet ederken, başkalarını da O'na ortak koşarlar. Nitekim, Ashab-ı Kehf şöyle demiştir:

"Mademki siz onlardan ve onların Allah'tan başka taptıkları şeylerden ayrıldınız..." (Kehf: 18/16)

Yani siz, o inkarcı kafir ve müşriklerin ilahlarını bıraktınız ve sadece Allah'a (c.c.) yöneldiniz.

Müşriklerin kendi ilahlarıyla ilgili ifadeleri de şöyledir:

"...Biz bunlara, bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz..."(Zümer:39/3)

Görüldüğü gibi müşrikler, AlIah'la (c.c.) beraber başka varlıklara da ibadet ediyorlar. İşte böyle bir hareket müşriklerde görüldüğü için, bu fiil kendilerinden inkar anlamında alınmamıştır. Yani bunlar inkar edip, Allah'a (c.c.) şirk koşarlarken, öyle değilmiş gibi gösterilerek bu vasıf nehyedilmemiştir. Çünkü,bir kimse Allahtan (c.c.)başkasına ibadet ediyorsa, bu kimseye müslüman denemez.

Kafir ve müşrikler, Allah'a (e c) ibadet etseler de müslüman ismini alamazlar. Çünkü bunlar, doğru bir şekilde Allah'a (c.c.) ibadet etmemektedirler. Ancak Allah'tan (c.c.) başka taptıklarını tamamen bırakıp, bütünüyle Allah'a (c.c.) yöneldikleri takdirde Allah'a (c .c.) ibadet eden kul sıfatını kazanırlar. Yalnız Allah'a (c.c.) ibadet eden kul, Allah'tan (c.c.) başkasına iltifat etmediği gibi, iltifat edenleri dost edinmez ve ibadette asla Allah'a (c£.) ortak koşmaz. İbadette Allah'a (c.c.) ortak koşan kişi de asla Allah'a (c.c.) kulluk sıfatını yerine getirmiş olmaz. Bu konu, Kur'an'daki iki İhlas Suresinden biri olan Kafirun Suresinin özünü kapsar. Bunun için bu sure hadislerde de belirtildiği üzere Kuranın dörtte birine denktir.

Bunu ancak Allah'ın (c.c.) kendileriıie anlama ve kavrama kabiliyeti verdiği kimseler idrak edebilirler. Hamd ve minnet Allah'adır (c.c.)

İHLAS

İhlas, fiillerinde, sözlerinde ve niyetlerinde Allaha karşı kulluğunu samimi bir şekilde ortaya koymasıdır.

İşte bu, İbrahim'in (a s) ümmetinin dini olan haniflik̲tir. Allah (c.c.) bütün kullarına asla başkasına kulluk etmemelerini emretmiştir. İşte İslam budur.

Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:

"Kim İslam'dan başka bir din ararsa, bilsin ki, (o din) ondan kabul edilmeyecek ve o, ahrette kaybedenlerden olacaktır."(AI-i İmran: 3/85)

"Kendini bilmezlerden başkası İbrahim'in dininden yüz çevirmez..." (Bakara:2/130)

Kitap, Sünnet ve icma-ı ümmet. amel ve sözlerde ihdaslı olmayı öngörmüşlerdir. Allah (c.c.), ancak halis niyetle, samimi olarak ve kendi rızası için yapılan ibadetleri kabul eder;

Bu yüzden selef-i salihin, niyetlerinin samimi olması için olağanüstü bir çaba göstermişlerdir. Onlar ihlası her şeyden değerli ve nefse en zor gelen şey olarak kabul ettiler. Bu, onların Allah'ı (c .c.) tanımalarından, Allah (c.c.) katında amellerin geçerli olabilmesi için gereken şartları ve amellerin boşa gitmesine sebep olan şeyleri bilmelerinden ileri geliyordu. Onlar amellerinin, sevabını tamamen ortadan kaldıracak yada değerini eksiltecek tüm şüphelerden arınmış olmasını istedikleri için ihlasa son derece önem verirlerdi.

İmam Ahmed b. Hanbel şöyle diyor: "Niyet işi, oldukça ağır bir iştir"

Süfyan es-Sevri de: "Niyetimi tedavi etmekte zorluk çektiğim kadar hiçbir şeyde zorluk çekmedim. Çünkü niyet hep aleyhime değişiyor." demektedir.

Yusuf b. Esbat da şöyle diyor: "Niyeti ifsattan kurtarmak, uzun ve gayretli bir çaba göstererek çalışanların gayretlerinden daha ağırdır."

Sehl b. Abdullah der ki: "Nefse, ahlaklı olmaktan daha ağır ve zor gelen bir şey yoktur. Çünkü nefsin ahlaktan nasibi yoktur.

Yusuf b. Hüseyin de şöyle der: "Dünyada en değerli şey ihlastır. Kalbimden riyayı atmak için çok gayret sarf ettim. Fakat her defasında karşıma başka bir renk ve kılıkta çıkıyor. Nefsine öğüt vermek isteyen, niyetinin dürüst olmasına çok özen göstermelidir. Onu her türlü şüphe ve kirden kurtarmak için buna çok dikkat etmelidir. Çünkü ameller niyetlere göre değerlendirilir ve kişi neye niyet ettiyse onu bulacaktır."

Daha önce de belirttiğimiz gibi, ibadetin anlamı çok geniştir. Şeriatın istediği ibadet ise, tevhide dayalı ibadettir. Nitekim Ibni Kayyım'a göre, ibadette tevhid (birlik), ihlastan daha geneldir.

İbni Kayyım'ın: "Doğruluk ve ihlas, tevhidin iki şartı ve temelidir." sözünü ele alalım. Dikkat edilirse, imam, ihlası tevhidin iki temelinden biri olarak

değerlendirmiştir. Nitekim “Sıdk”ı, yani doğruluğu da böyle değerlendirmiştir. Fakat bazı ifadelerinde “Sıdk, ihlası içinde toplar.” da demektedir.

İLAH

İlah; gönüllerin sevgiyle bağlandıkları şeydir.Yani gönüllerin sevgi, korku, umut, tevekkül, yardım, dua, kuban, adak, secde gibi şeylerde ve gizli tüm ibadet türleriyle kendisine bağlanıp yönlendiği varlıktır. İlah; "me'luh" yani mabud (ibadet edilen) anlamındadır. Tüm dilbilginleri, ilahın sözlük manasının bu şekilde olduğunu belirtmişlerdir.

Tefsir, Hadis ve Fıkıh alimlerinin hepsi de ilah sözcüğünü "mabud" olarak yorumlamışlardır. Ancak bazı kelamcılar ilahi, sadece icat etmeye ve yaratmaya kadir olan varlık olarak yorumlamışlardır ki bu, büyük bir yanılgı ve oldukça kötü bir hatadır. Üzerinde biraz akıl yürüten kimse, bunun batıl Olduğunu hemen kavrar. Böyle bir şeyi ileri süren kişi, sanki Allah'ın (c.c.), Kitabında müşrikler hakkında anlattıklarından ve Arap müşriklerinin, Allah'ın (c.c.) icat etmeye ve yaratmaya kadir olduğunu söylemelerine rağmen müşrik olduklarından habersiz gibidir.

Ebu Abbas der ki: "İlah: sadece "icat etmeye ve yaratmaya gücü yeten" demek değildir. Kelamcılar, Uluhiyetin sadece icat etmeye gücü yetmek anlamına geldiğini sandılar. Halbuki, bunu müşrikler de kabul ediyorlar. Nitekim, Allah (c .c.) şöyle buyuru yor:

"Andolsun onlara: 'Gökleri ve yeri kim yarattı?' diye sorsan, 'Allah' derler." (Lokman: 31/25)

"De ki: 'Biliyorsanız söyleyin; yer ve içinde bulunanlar kimindir?' Allah'ındır' diyecekler. 'O halde düşünmüyor musunuz?' de." (Mü'minun: 23/84-85)

"Onların çoğu, Allah'a ortak koşmadan iman etmezler." (Yusuf: 12/106)

İbni Abbas der ki: "Onlara 'gökleri ve yeri kim yarattı?' diye sorsan, "Allah" diye cevap verirler; fakat yine de Allah ile birlikte başkasına da taparlar."

Bu herkesin zorunlu olarak kabul ettiği bir şeydir. Fakat günahların en büyüğü olan ve Allah'ın (cc.) asla bağışlamayacağını bildirdiği şirki işleyenler, bunu kabul etmekle kendilerini kurtarmış olamazlar. Çünkü aynı zamanda bütün ibadetlerin yanlızca Allah (c.c.) için yapılması da gerekir. Ancak bu durumda din yalnız Allah (c.c.) için olur.

Kur'an'ı Kerim'de "İlah" sözcüğünün ne manaya geldiği açık bir şekilde bildirilmiştir. Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:

"Bir zaman İbrahim, babasına ve kavmine demişti ki: 'Beni yaratan hariç sizin taptıklarnıızdan uzağım. O, bana doğru yolu gösterecektir.' Bunu ardında kalacak bir söz yaptı ki, belki (Allah'a) dönerler." (Zuhruf: 43/26-28)

Müfessirler diyorlar ki: "Buradaki "bir söz" ifadesi; tevhid kelimesi olan 'La ilahe illallah' sözüdür. Bu söz İbrahim'den (a.s.) sonra onun soyu arasında ebedi olarak kalacaktır."

Katade de şöyle diyor: "Onun soyundan gelenler bugün bile ibadette Allah'ı (c .c.) birliyorlar." Burada miras bırakılan sözle anlatılmak istenen; yalnızca Allah'a (c.c.) dostluk beslemek ve O'ndan başkalarından uzak kalmaktır. Allah'a (c.c.) dostluk ise ancak O'na ibadet ve O'ndan başka tüm mabudlarla ilgi ve bağları koparmalda sağlanır. İşte bu kelime, İbrahim'in (a.s.) soyu arasında sürekli devam edecektir. Peygamberler ve onlara tabi olanlar bunu miras yoluyla birbirlerine devretmişlerdir.

Şirk, çirkin olduğu için haram kılınmıştır. Çünkü burada Allah'a (c.c.) (haşa!) hakaret etme, eksiklik isnat etme ve O'nu yaratılanlara benzetme vardır.

Şu gerçek asla akıldan çıkarılmamalıdır: Kim sevgi, tazim, korku, umut, dua, tevekkül, kurban, adak ve benzeri ibadetlerden herhangi birini Allah'tan (c.c.) başkasma ya da Allah'la (c.c.) beraber bir başkasına yaparsa o kimseyi Allah'a (c.c.) eş koşmuş ve ilah edinmiş olur. Bu yaptığına kendi kafasından ne ad koyarsa koysun, bu kimse müşriktir.

Aklı başında olan herkes bilir ki, bir şeyin adını değiştirmekle o şey değiştirilmiş olmaz. Örneğin; kişiler zinaya, faize, içkiye kendilerince başka isimler verseler de bu isimler, asla zinayı zina, faizi faiz ve içkiyi içki olmaktan çıkarmazlar. Değişen sadece adlarıdır.

Hatta Rasulullah'ın (s.a.v.) haber verdiğine göre: Ümmetinden bir grup, faize alışveriş, içkiye de başka bir ad vererek onları helal kılmak isteyeceklerdir. Bundan dolayı, Rasulullah (s.a.v.) kendilerini yermiştir. Eğer hüküm sadece kendisine o isim verilen şey hakkında olup işin hakikatiyle ilgili olmasaydı, o zaman yermenin bir manası olmazdı. İşte bu, öteden beri şeytanın insanoğluna kurmaya çalıştığı tuzaklardan biridir. Şirki, şirk olarak değil de salihlere saygı, tevessül, şefaat bekleme gibi şeyler olarak sunar ve insanoğlunu yanıltır. Doğru yola ileten sadece Allah'tır (c.c.)

TAGUT

Leys, Ebu Ubeyd, Kisai, Vahidi ve lugatçıların cumhuruna göre tağut; Allahtan (c.c.) başka ibadet edilen her şeydir.

Bu kelime tekil, çoğul, erkek ya da dişi her şey için kullanılmaktadır.

Tekil olana örnek şu ayettir:

“...Tağut’a muhakeme olmak istiyorlar! Oysa onu inkar etmekle emrolunmuşlardı...” (Nisa; 4/60)

Çoğul olana örnek de şu ayettir:

“...Kafirlerin dostları da tağutlardır. Onları aydınlıktan karanlıklara çıkarırlar...” (Bakara: 2/257)

Dişi olarak kullanılmasına örnek şu ayettir:

“Tağut’a kulluktan kaçınan...” (Zümer: 39/17)

Cevheriye göre tağut; kahin, şeytan ve sapıkların başı olan her şeydir.

Ömer b. Hattab, ibn Abbas ve bir çok müfessire göre ise tağut, şeytandır.

İbn Kesir bu görüş hakkında şöyle der: "Bu gerçekten kuvvetli bir görüştür. Çünkü bu görüş tüm cahiliye ehlini, onların hakem edindikleri ve yardım istedikleri şeyleri kapsamaktadır.

Vahidi'ye göre: Allah'tan(c.c.) başka ibadet edilen tüm mabutlar tağuttur.

İbn Abbas'a göre Cibt, putlar, tağut ise Onlara hizmet edenlerdir. Çünkü bunlar putlar adına birtakım yalan şeyler uydurarak halkı saptırırlar.

İbn Abbas’ın başka bir görüşüne göre: Cibt; kahin, tağut ise sihirbaz demektir.

Seleften biri, “...tağuta muhakeme olmak istiyorlar...” (Nisa: 4/60) ayetiyle ilgili olarak: “Bu, Yahudi Kab b. Eşref’tir.” Birisi de: “Bu Huyey b. Ahtab’tır” demiştir. Bu ikisi, sapıklığın liderliğini yaptıkları için bu adı almayı hak etmişlerdi. Çünkü bunlar azgınlıkta çok aşırı gitmiş, halkı aldatmış ve Allah’a (c.c.) isyan etmede Yahudilerin kendilerine itaat etmelerini sağlamışlardı. İşte kim bu nitelikleri üzerinde bulundurursa tağuttur.

İbni Kesir “...tağuta muhakeme olmak istiyorlar...” (Nisa: 4/60) ayetiyle ilgili olarak: “Bu ayet Ka’b b. Eşref i hakem kabul etmek ya da cahiliye düzeninin mahkemelerine gitmek isteyenler hakkında nazil olmuştur.” der. Benzeri şeyleri açıklarken de der ki; “Ayet, hüküm bakımından geneldir. Bütün bunları kapsar. Çünkü Kitap ve Sünnetten yan çizen herkesi yermektedir. İşte bunun için tağuttan maksat Kitap ve Sünnet dışındaki mahkemelerdir.”

Bunlardan çıkan sonuca göre; tağut ismi, Allah'tan (c.c.) başka mabud olarak tanınan bütün varlıkları içine alır. Hatta çağıran ve bunu güzel bulan tüm dalalet başkanlarını, aralarında Allah (c.c.) ve Rasulü'nün (s.a.v.) hükmüne aykırı olan cahiliye hükümleriyle hükmedilmesini isteyenleri, kahinleri, sihirbazları, put ve puthaneleri bekleyenleri; nöbet tutanları, türbelere türbedarlık edenleri, başkalarına "Bu türbede veya kabirde yatan kimse kendisine gelenlerin ihtiyaçlarını karşılar" diyerek kafa bulandıranları, kısaca insanları saptıran tüm yalancıları içine alır. Bütün bunların aslı ve en büyüğü de şeytandır. İşte bu en büyük tağuttur.

“LA ILAHE İLLALLAH” DİYEN TEKFİR EDİLİR Mİ?

Soru: “Bizden öncekiler ‘La ilahe illallah’ dediklerinde kendilerine dokunulmazdı. Halbuki biz bunu söylediğimiz halde, şirk koştuğumuzu söyleyip bizi öldürmeye kalkıyorsunuz. O halde bize dokunmamanız için ne yapmalıyız? diyen bir kimseye nasıl cevap vermek gerekir?

Cevap: Kullarını farklı karakterlerde yaratan Allah’a (c.c.) hamd olsun. İnsanlar temelde iki gruptur; Şükredenler ve nankörlük edenler. Bir kısmı Allah’ı (c.c.) tevhid edip, kurbanını O’nun adına keser, bir kısmı da başkası adına kurban keser, tağutlara adak adar, def, tanbur ve benzeri çalgılar çalarlar.

Yine bir kısmı namaz kılar, zekat verir, oruç tutar, hacca gider, Allah’tan (e .c.) başka ibadete layık ilah olmadığına, O’nun ortağı bulunmadığına şehadet eder, ihlaslı bir şekilde Allah’ı (c.c.) tevhid eder, nankörlük etmez, Hanif dininin kendisiyle diriltildiği Muhammed’i (s.a.v.) Allah’ın (c.c.) kulu ve rasulü kabul ederek şehadette bulunur, bir kısmı da bunlardan yüz çevirirler.

‘La ilahe illallah’ kelimesi Cennet yurdunun anahtarı, Islam ve takva kelimesidir. En sağlam kulptur. Gökler ve yer onun sayesinde ayakta durur. Allah (e .c.) tüm mahlukatı bunun için yaratmış, bunun için cihat edilmiştir. Bu, Allah’ın (c.c.) kulları üzerindeki hakkıdır. Küfür diyarı iman diyarıından bununla ayrılmıştır. Son sözü bu kelime olan kişi Cennete girer. Bu, insanın can ve mal güvenliğini sağlayan, onu kabir ve Cehennem azabından koruyan kelimedir. Yine bu, kendisiyle Cennete girilen, kişiyi Allah’a (c.c.) ulaştıran, sayesinde insanların mutlu, bedbaht, makbul ve koyulan olarak ayrıldıkları kelimedir.

Bu kelimenin ifade ettiği mana gereğince yerine getirilmez ve bunu sevmeyenler düşman bilinmezse, bu kelimeye sevgi ve dostluk gösterilmiş olmaz. Rasulullah (s.a.v.), ancak bu kelimeyi sevenlerin imamıdır. Rasulullah’ı (s.a.v.) sevmek ve ona tabi olmak ancak bu kelimeyi sevmekle mümkün olur. Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:

“...Şimdi gördünüz mü siz ve eski atalarınız neye tapıyorsunuz? Onlar benim düşmanlarımdır. Yalnız alemlerin Rabbi benim dostumdur.” (Şuara: 26/75-77)

Beraat (ayrılma) olmaksızın velayet olmaz. Allah’a (c.c.) dost olabilmenin yolu, düşmanlarından uzak durmak ve onlarla bağları koparmaktan geçer. Dolayısıyla Allah’tan (c.c.) başka tüm mabudlardan uzaklaşılmadıkça Allah’ın (c.c.) dostluğu kazanılamaz. İşte ‘La ilahe illallah’ın manası budur.

Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:

“Bir zaman İbrahim, babasına ve milletine demişti ki: ‘Beni yaratan hariç sizin taptıklarınızdan uzağım. O, bana doğru yolu gösterecektir.’ Bunu ardında kalacak bir söz yaptı ki, belki (Allah’a) dönerler.” (Zuhruf: 43/26-28)

Haniflerin imamı İbrahim (a.s), bu sözü kendisine tabi olanlara, onlar da

kendilerinden sonrakilere miras bıraktılar. Diğer peygamberler de böyle yaptılar.

Allah (c.c.), Rasulullah'ı (s.a.v.) peygamber olarak gönderdiğinde, ona insanları bu kelimeye ve bu iki temele davet etmesini emretti. Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:

"De ki: "Ey kafırler! Ben sizin ibadet ettiklerinize ibadet etmem. Siz de benim ibadet ettiğime ibadet etmiyorsunuz. Ben de sizin ibadet ettiklerinize ibadet edecek değilim. Siz de benim ibadet ettiğime ibadet etmiyorsunuz. O halde sizin dininiz size, benim dinim banadır." (Kafirun: 109/1-6)

Rasulullah (s.a.v.), müşrikleri 'La ilahe illallah' demeye davet ettiğinde, onlar bunun ne anlama geldiğini çok iyi bildikleri için şöyle karşılık verdiler.

"İlahları tek bir ilah mı yaptı? Bu şaşılacak bir şeydir." (Sad: 38/5)

Nitekim Rasulullah (s.a.v.), amcası Ebu Talib'e, vefatı sırasında:

"Amcacığım! Gel 'La ilahe illallah' de" telkininde bulununca orada bulunan Ebu Cehil ile Abdullah b. Ebu Ümeyye hemen:

"Sen Abdülmuttalib'in dinini terk mi ediyorsun?"(2) diye itiraz ettiler. Çünkü onlar bu sözün ne manaya geldiğini çok iyi biliyorlardı. Bu kelimede dostluk ve uzaklaşma (tevelli ve teberri) bulunmaktadır.

Allah (c .c.), peygamberine, kitap ehlini de bu kelimeye davet etmesini emrederek şöyle buyurdu:

"De ki: "Ey kitap ehli! Ancak Allah'a kulluk etmek, O'na hiçbir şeyi eş koşmamak ve Allah'ı bırakıp birbirimizi rab edinmemek üzere sizinle bizim aramızda ortak bir kelimeye gelin..." (Al-i İmran: 3/64)

Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Kim 'La ilahe illallah' der ve Allah'tan başka ibadet edilenleri reddederse, malı ve canı teminat altındadır. Hesabı da Aziz ve Celil olan Allah'a kalmıştır."(3)

Böylece aldanmışların yanlışları ile inkarcıların delillerinin geçersizliği ortaya çıkmış oldu. Çünkü daha önceki sayfalarda da anlatıldığı gibi, 'La ilahe illallah' kelimesinin manası inkar ve kabul olmak üzere iki yönlüdür. Bunlar; Allah (c.c.) için dostluk ve Allah (c.c.) için düşmanlıktır. Ayrıca bu düşmanlık buğzetmeyi ve ayrılığı da gerektirmektedir.

Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:

"İbrahim ve onunla beraber olanlarda sizin için güzel bir örnek vardır. Onlar kavimlerine demişlerdi ki: "Biz sizden ve Allah'tan başka ibadet ettiklerinizden uzağız. Sizi tekfir ettik. Siz sadece Allah'a iman edinceye kadar, sizinle bizim aramızda sürekli bir düşmanlık ve öfke belirmiştir..." (Mümtahine: 60/4)

İbrahim'den (a.s.) başka, Rasulullah (s.a.v.) ile ashabının kavimlerinden

ayrılıp uzaklaşmaları ve onlara düşmanlık göstermeleri de bizim için örnek oluşturmaktadır. Sa'd (r.a.) ile annesi arasında geçen olay da bunu açık bir şekilde gösteren bir olaydır.

Yine yüce Rabbimizin İbrahim'le (a.s.) ilgili olarak haber verdiği şu ifadeler de bizim için örnek oluşturmaktadır:

"Sizden ve Allah'tan başka ibadet ettiğiniz şeylerden uzaklaşıyoruz... (Meryem: 19/48)

Yüce Allah Ashab-ı Kehf hakkında da şöyle buyunıyor:

"Madem ki siz, onlardan ve onların Allah'ın dışında ibadet ettikleri varlıklardan uzaklaştınız, o halde mağaraya sığının. .." (Kehf: 18/16)

Allah (c.c), bu muhkem ayetlerde onların öncelikle müşriklerden ayrılıklarını, mabudlarından önce müşriklerle ilgi ve alakalarını kopardıklarını haber veriyor.

Şimdi bu gerçekler karşısında günümüzün alimleri (!) neredeler? Bu kelimenin manasını dünün cahil kafirlerinin bildikleri kadar bile kavrayamıyor ve gerekleriyle amel etmiyorlar. Halbuki Al1ah'ın (c .c.), mülkünde hiçbir ortağı olmayıp tek olduğu ve O'ndan başka ibadete layık Ondan başka ibadete layık ilah olmadığını bildirmek için din, tevhid kelimesiyle gönderildi, nebi ve rasulleri de bununla Allah'ın (c.c.) şanını yücelttiler.

Allah (c .c.) şöyle buyuruyor:

"Bil ki, Allah'tan başka ibadete layık ilah yoktur... (Muhammed: 47) Bu ayet, hicretin sekizinci yılında Medine'de inmiştir. Yine meşhur bir hadiste, Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Musa (a.s.) şöyle dedi:

"Rabbim! Bana Seni hatırlayabileceğim ve onunla Sana dua edebileceğim bir şey öğret." Allah (c.c..) şöyle buyurdu:

"La ilahe illallah de." Musa (a.s.):

"Rabbim! Tüm kulların bunu söylüyorlar" dedi. Allah (c.c.) da şöyle buyurdu:

"Ey Musa! Eğer yedi kat gök, benden başka onları mamur eden (onlarda bulunan) her şey ve yedi kat arz terazinin bir kefesine, 'La ilahe illallah' da öteki kefesine konulsa, kesinlikle 'La ilahe illallah'ın bulunduğu kefe ağır basardı."(4)

Kendi nefsine öğüt vermek isteyen kimse, bu kelimenin ne kadar yüce bir manaya sahip olduğunu düşünsün. Bu kelimeyi sadece dille söylemek yeterli değildir, bu kelimenin faziletini elde etmek isteyen kişinin onun şartlarını yerine getirmesi gerekir. Nitekim yukarıdaki hadiste görüldüğü gibi Musa (a.s.) bile onun faziletini tam olarak anlayamamıştır.

Dikkat edilirse konuya ilişkin ayet ve hadisler oldukça fazladır. Biz bunların sadece bir kısmını ele aldık. Şarihler (şerh edenler) ve diğer İslam alimleri bu konuyla ilgili o kadar çok şey söylemişlerdir ki, bunların hepsini buraya Sığ-

dırmamız mümkün değildir. Ancak bunların kapsamlı manası şöyledir:

“La ilahe” demek “(Allahtan başka) Gerçek manada ibadet edilecek ilah yoktur[1] demektir.

Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:

“Elif, Lam, Ra. (Bu sana indirilen) Hikmet sahibi ve her şeyden haberdar olan Allah tarafından Allah’tan başkasına ibadet etmeyesiniz diye ayetleri sağlamlaştırılmış, sonra da açıklanmış bir kitaptır.” (Hud: 11/1-2)

Hikmet sahibi (Hakim) ve her şeyden haberdar (Habir) olan Allah (c.c.), bu Kitabı ayetleri muhkem (sağlamlaştırılmış) ve mufassal (açıklanmış) bir kitap olarak indirdiğini ve ancak kendisine ibadet edilmesi gerektiğini bildiriyor. Çünkü “Allah’tan başkasına ibadet etmeyin” ifadesi, yalnızca Allah’a (c .c.) ibadet etmeyi gerektirir. Aynı zamanda kitap da bunun için indirilmiştir. İşte bu ‘La ilahe illallah’ kelimesinin manasıdır.

Lugatta ilah kelimesinin, “velihe-elihe” den alınmış olduğu belirtilmektedir. Buna göre ilah; “Kalplerin saygı, korku, umut, dua, tevekkül, tevbe ve sonsuz sevgiyle kendisine bağlandığı şey” demektir. Öyleyse her türlü saygıya layık olan yalnızca Allah’tır (c.c.). İşte bunun içindir ki, sadece O’nun adıyla yemin edilir.

“La ilahe illallah” ın sırrı, bu sayılanlar ve bunlara bağlı unsurlarla Allah’ı (c.c.) birlemektir. “İlah” bir şeye yönelmeyi gerektiren bir sıfattır. Dolayısıyla kim ibadet, tazim ve teberrük türlerinden biriyle bir şeye yönelirse, onu ilah edinmiş demektir.

Ebu Vakid el-Leysi der ki:

“Rasulullah (s.a.v.) ile birlikte Huneyn’e gidiyorduk. Biz küfürden yeni dönmüştük. Müşriklerin gölgelenip silahlarını astıkları, “Zat-ı Envat” adında bir ağaçları vardı. Biz de bir ağaç gölgeliğine gitmiştik. Dedik ki:

“Ey Allah’ın Rasulü! Bizim için müşriklerin Zat-ı Envat’ı gibi bir Zat-ı Envat yapsan olmaz mı?” Bunun üzerine Rasulullah. (s.a.v.):

“Allahu Ekber! Nefsim elinde olan Allah’a yemin ederim ki, siz tıpkı İsrailoğullarının Musa’ya (a.s.): “Sen de bizim için onların ilahları gibi bir ilah yap” dedikleri gibi dediniz. Siz, kesinlikle sizden öncekilerini yollarını izleyeceksiniz.” buyurdu ve bunu üç kez tekrarladı." (5)

ilahın özelliklerinden birisi de, sadece kendisine sığınılması ve kendisinden başkasına asla itaat edilmemesidir. İşte “La ilahe illallah”a şehadet ancak bunları bilip yapmakla gerçekleşir. Çünkü bir şeyi gerçekleştiren kimse, o şeye ta gönülden ,inanıp söz ve davranışlarıyla o şeye bağlı olan kimse demektir. Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:

“Şahitliklerini gereği gibi yaparlar.” (Mearic: 70/33)

Ancak anlatılan özellikleri taşıyan kimseler şahitliklerini gereği gibi yerine getirirler. Çünkü ruhun hayata kavuşması ancak bu kelimeyle mümkündür. Tıpkı bedenin vücut bulmasının ruha bağlı olması gibi.

Kullar için bundan daha yararlı ne olabilir ki? Kullar tam anlamıyla Allah'a (c.c.) yönelecek, O'nun zikriyle meşgul olacak, O'nun tevhidiyle nimetlenecek, sevgi ve tercihlerini hep O'nun rızasına bağlayacaklar ve varlıkları böyle bir ahlak içinde eriyecektir. İşte bunlardan bazıları hiçbir azap görmeksizin hesapsız olarak Cennete gireceklerdir. Nitekim Rasulullah (s.a.v.) onları şöyle tanıtır:

“Onlar; rukye yapmayanlar, şifanın (Allah'tan olduğuna inanıp) dağlamaktan olduğuna imanmayanlar, uğursuzluğa inanmayanlar ve her hususta yalnız Allah'a tevekkül edenlerdir."(6)

Hakkıyla “La ilahe illallah” diyen kimseler, dünya nimetlerine, kabir nimetlerine ve Cennet nimetlerine kavuşurlar. Allah (c.c.) onlara ebedi Cehennem ateşini haram kılmıştır. Dolayısıyla kul bunların ne kadarını yapar, bu kelimeyle ne ölçüde amel ederse, yakini (imanı), gidişatı ve sabrı da o ölçüde azalır ya da artar. Dünyada sebatın anlamı, bu kelimenin gerçekleştirilmesidir. Ahirette sırattan geçmesi de bu kelimeyi gereğince yaşayıp, yaşamaması ölçüsündedir. Allah'tan (c.c.) bizi bu yolda sabit kılmasını dileriz. Bize ve müslümanlara vefatımız sırasında bununla nefes vermeyi nasip etsin. Bize rahmetiyle muamelede bulunsun. Çünkü O, merhametlilerin en merhametlisidir.

Soruyu üç şekilde ele alacağız:

Birincisi: Allah cihadı emretmiş, bunun hikmetini hangi durumda dokunulmazlık olacağını ve bunların gerekçelerini de bize bildirmiştir.

Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:

“Fitne (şirk) ortadan kalkıp din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın!...”(Enfal; 8/39)

“Din” kelimesi genel anlamda bir isimdir. Allah (c.c.), Rasulullah'ı(s.a.v.) bununla görevlendirip göndermiştir

Allah (c .c.) şöyle buyuruyor:

“...O halde sen dini Allah'a has kılarak (ihlas ile) O'na ibadet et. Dikkat edin, halis din AIİah'ındır...” (Zümer: 39/2-3)

“Oysa onlar, dini yalnız O'na has kılmakla emrolunmuşlardı.” (Beyyine:98/5)

Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyuruyor:

“Kıyamete yakın bir dönemde kılıçla gönderildim ki, Allah’a, şirk koşularak ibadet edilmesin."(7)

İkincisi Allah(c.c.) şöyle buyurmuştur:

“...Müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün! Onları yakalayıp, hapsedin ve her gözetleme yerinde onları bekleyin. Eğer (şirkten) tevbe eder, namazı dosdoğru kılar ve zekatı da verirlerse yollarını serbest bırakın...” (Tevbe: 9/5)

Yüce Allah, İslamın görünen tüm şartlarını yerine gertirmedikleri müddetçe müşriklerin serbrest bırakılmamalarını bildiriyor

Allah (c e) şoyle buyuruyor:

Oysa onlar dini yalnız ona has kılan hanifler olarak Allaha ibadet etmeleri, namaz kılmaları, ve sekat vermeleri emredilmişti (Beyyine: 98/5)

Rasulullah (s.a.v.) de şöyle buyurmuştur:

“İnsanlarla, Allah’tan başka ibadete layık ilah olmadığına ve Muhammed’in Allah’ın Rasulü olduğuna şehadet edinceye ve namaz kılıp zekat verinceye kadar savaşmakla emrolundum. Eğer bunu yaparlarsa, alınması gereken bir hak müstesna canlarını ve mallarını benden kurumuş olurlar. Onların hesabı ise Aziz ve Celil olan Allah’a aittir.”

Rasulullah (s.a.v.), Muaz’ı (r.a.) Yemen’e gönderdiğinde, Yemenliler’i hadiste geçen üç şarta davet etmesini emretnıiş ve onu bu hususta tekrar tekrar uyarmıştır. Onun halifeleri de -Allah kendilerinden razı olsun- buna sıkı sıkıya bağlı kalmışlardır. Ebu Bekir (r.a.), “La ilahe illallah” demelerine rağmen zekat vermekten kaçınanlarla savaşmıştır.

Üçüncüsü: Ebu Mabed mikdad bin Esved diyor ki: Rasulullaha şöyle dedim:

“Ey Allahın Rasulü Müşriklerden biriyle karşılıklı savaşsak ve iki elimden birini koparsa sonra da bir ağacın arkasına sığınarak "Ben Allah için müslüman oldum dese onu öldüreyim mi, ne buyurursun?" Rasulullah(s.a.v.) Şöyle buyurdu:

“Hayır, eğer sen onu öldürecek olursan, o senin önceki yerinde, sen de onun bundan önceki yerinde olursun.”

Bunun manası şudur: O, senin can ve mal güvenliğinin olduğu zamanki durumunda (yani canına kastedilen bir müslüman konumunda) olur, sen de onun durumuna düşersin. Yani sen, bir müslümanı öldürdüğün için hakkında kısas gerekir ve onun varislerine mübah olursun. Yoksa dinini değiştirmiş olmazsın. Yine de en iyisini Allah (c.c.) bilir

Bir müslümanın, değerini bilip manalarını gereğince kavramasının yanında, bu kelimeye gönülden inanması, diliyle inandığını söylemesi ve azalarıyla da bunun gereklerini yerine getirmesi icap eder. Eğer bu sayılanlardan birisini ihlal edecek olursa, müslüman olamaz. Hatta müslüman olup gereğince amel ettiği halde, sonradan söz, fiil veya inanç bakımından bu anlatılanlarla çelişen bir

duruma düşerse, eski yaptıklarının da bir yararını göremez. Tebuk seferinde münafıkların yaptıkları alaycı konuşmalarla ilgili olarak Allah (c.c.) şöyle buyurmuştur:

"Boşuna özür dilemeyin, çünkü siz iman ettikten sonra tekrar kafir oldunuz..."(Tevbe: 9/66)

"...Halbuki o küfür sözünü elbette söylediler ve müslüman olduktan sonra kafir oldular..." (Tevbe: 9/74)

Şimdi bu gerçekleri günümüz insanında nerede bulabiliriz? Onlar bu kelimeyi eğlenircesine (haşa) saçma bir ifade olarak söylüyorlar ve bu İslam ve iman olarak kabul ediliyor. Oysa onlar, Allah'ın (c.c.) insanlar üzerindeki ha ki olan bu tevhidi tahrif ettiler. Bunu bırakıp bir takım putlara, türbelere yönelir oldular. Farzları ve Islam'ın diğer şiarlarını hiçe sayıp umursamaz oldular. Onlar bid'at ve isyanı süslü gösterdiler. Allah (c.c.), "La ilahe illallah" kelimesini "Takva" kelimesi diye isimlendirdi. Oysa bunlar, onu "facir" kelimesi durumuna getirdiler.

Bir müşrikle ancak daha önce sunduğumuz muhkem ayetlerde açıklanan İslam'ın açık ve net esaslarını yerine getirdiği zaman savaşmak caiz olmaz. Bunları yerine getirenler can ve mal güvenliklerini sağlamış olurlar. Allah (c.c), bu muhkem ayetleri savaş emrini verdikten sonra zikretmiştir. Nitekim, açık ve sahih hadislerde de böyle açıklanmıştır. Allah (c.c.), başta tevhidi ele alarak, şirkin terk edilmesini emretmiş, sonra da şunları zikretmiştir:

"...Namazı dosdoğru kılar, zekatı da verirlerse..." (Tevbe: 9/5)

İşte o zaman

"...Artık yollarını serbest bırakın..." (Tevbe: 9/5)

Bir başka ayetinde de şöyle buyurmuştur:

"...Din tümüyle Allah'ın oluncaya kadar..." (Enfal: 8/39)

Rasulullah (s.a.v.) de şöyle buyurmuştur:

"...Bunu yapmaları durumunda, kanlarını ve mallarını benden korumuş olurlar. Ancak İslam'ın hakkı müstesna."

İşte bu anlatılanları yerine getirdikleri takdirde kişilerin dokunulmazlıkları vardır. Ümmetin selefi de bunu yapmışlardır ve bu, müçtehit imamların da -Allah hepsinden razı olsun- kabul ettikleri gerçektir.

Meseleyi bilenlere gelince; bunlar da söz, fili ya da başka bir şeyle dinlerini terk eder veya İslam'a girmeme gibi bir durum sergilerlerse, hadislerde de belirtildiği gibi, dokunulmazlıkları, can ve mal güvenlikleri ortadan kalkar. Ancak tevhid kelimesini yani İslam'ın gereklerini yerine getirenler bu dokunulmazlık hakkından yararlanmış olurlar.

Bu üç ana temelden ayrılan topluluklara karşı ise derhal savaş açılır.

Bunlardan:

Tevhid: Allah'ın kulları üzerindeki halis ve hususi hakkıdır.

Namaz: Küfür ile İslam'ı ayıran tek rükündür.

Zekat: Ashabın, terkedenlerle savaştıkları bir ibadettir.

Ayrıca İslam alimleri de bu konuda ittifak etmişlerdir. Bütün yazar, şarih ve fakihler bunu böyle açıklamışlardır. Bu ifadeler, onların kitaplarında gayet açıktır. Eğer bazı kimseler "La ilahe illallah" deyip de, gereğini yapmaz ya da kimi hükümleri uygulayıp kimisini uygulamazlarsa, onlar hakkında gereken neyse yapılır.

Allah (c .c.) şöyle buyuruyor:

"Allah kime hidayet ederse, işte o hakka ulaşmıştır, kimi de hidayetten mahrum ederse, artık onu doğruya yöneltecek bir dost bulamazsın." (Kehf: 18/17)

DÖRT MEZHEPTEN BİRİNE UYMAK ŞART MIDIR?

Soru: "Bir kimsenin mutlaka dört mezhepten birine bağlanması şart mıdır?"

Cevap: Allah (c.c.) kullarına, Rableri tarafından kendilerine indirilene uymalarını, Rasulullah'a (s.a.v.) bağlanmalarını emretmiş ve bu gerçeği Kitabının birçok yerinde zikretmiştir. Bir kimsenin Rasulullah 'tan (s .a.v.) başkasını kendisine önder seçmemesi gerekir. Fakat insanlar bu hususta paramparça oldular ve hiziplere bölündüler.

Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:

"...Her grup, kendisinde bulunan ile sevinip övünmektedir."(Mü'minun: 23/53)

Ittiba (tabi olmak, bağlanmak) ve iktida (karşı olmak) da çeşit çeşittir. Bunlardan bazıları haramdır. Nitekim yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Onlara (müşrik ve kafirlere): 'Allah'ın indirdiğine uyun' denildiği zaman, 'Hayır! Biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz yola uyarız' dediler. Ya ataları bir şey anlamamış ve doğruyu da bulamamış idiyseler." (Bakara: 2/170)

"Senden önce hangi memlekete uyarıcı göndermişsek, mutlaka oranın varlıklıları, 'Biz babalarımızı bir din üzerinde bulduk, biz de onların izlerine uyarız' derlerdi." (Zuhruf: 43/23)

"Onlara 'Allah'ın indirdiğine ve Rasul'e gelin' denildiği zaman, 'Babalarımızı üzerinde bulduğumuz yol bize yeter' derler." (Maide: 5/1 04)

"Yüzleri ateşte çevrildiği gün, 'Eyvah bize! Keşke Allah'a itaat etseydik peygambere de itaat etseydik' derler. 'Ey Rabbimiz! Biz reislerimize ve büyüklerimize uyduk da onlar bizi yoldan saptırdılar' derler."(Ahzap: 33/66-67)

Taklidin bir çeşidi de din bilginlerini ve rahipleri rabler edinmektir. Bu şekildeki taklit şirktir.

Ebu Bekir, "el-Cami" adlı eserinde böyle bir taklidin fesadı ve reddi hakkında bir bölüm açmıştır.

Ebu Ömer der ki: "Allah (c.c.), Kitabının bir çok yerinde taklidi yermiştir.

Allah (c .c.) şöyle buyuruyor:

"Allah'ı bırakıp bilginlerini (hahamlannı) ve rahiplerini rabler edindiler..." (Tevbe: 9/31)"

Bu ayetle ilgili olarak Huzeyfe ile başkalarından şöyle rivayet edilmiştir: "Allah'ı bırakıp da onlara ibadet etmeyin. Çünkü onlar helalı haram, haramı helal kıldılar, diğerleri de onlara uydu."

Adiy b. Hatem de der ki: "Boynumda haç asılı olduğu halde Rasulullah (s.a.v.)'e gittim. Rasulullah (s.a.v.): "Ey Adiy! Şu. putu boynundan çıkar at." buyurdu.

Tevbe Suresini okuyordu:

“Allah’ı bırakıp bilginlerini ve rahiplerini rabler edindiler...” ayetine gelince:

“Ey Allah’ın Rasulü! Biz onlara ibadet etmedik” dedim. Rasulullah (s .a.v.) şöyle buyurdu:

“Hayır, dediğin gibi değil. Allah’ın haram kıldığını helal, helal kıldığını haram kıldıklarında siz de bunlara itaat etmiyor muydunuz?”

“Elbette” dedim.

“İşte bu, onlara ibadet etmektir.”[10] dedi..

Ebu Bahteri de şöyle diyor: “Onlar halka, Allah’ı (c.c.) bırakıp da kendilerine ibadet etmelerini emretselerdi, halk onlara itaat etmezdi. Ancak onlar, Allah’ın (c.c.) helal kıldıklarını haram ve haram kıldıklarını helal kıldılar, halk da onlara itaat etti. İşte bu da onları rab edinmektir.”

Işte bu girişi anlayan kimse, dört mezhebin durumuyla ilgili olarak, bizimle halk arasında herhangi bir ihtilafın söz konusu olmadığını anlar. Bizimle onlar arasında ancak,hak ile çeliştikleri takdirde tartışma olabilir. İnsanlardan bazıları hep haram işler, heva ve heveslerine, şehevi duygularına uyarlar. Aynı zamanda bu zamanda bu mezheblerden birine mensub olduklarını söylerler. Oysa bu durum hiç de öyle değildir. Eğer birileri çıkıp bir şeye bağlı olduklarını söyledikleri halde, ondan bir eser taşımıyorlarsa, bunun ona bir yarar sağlayacağı düşünülemez. Mesela Hıristiyanlar İsa'ya, Yahudilerde Musaya bağlı olduklarını söyledikleri halde, bunun onlara hiçbir faydası yoktur. Allah şöyle buyurur:

“Sonra seni din konusunda bir şeriat sahibi kıldık. Sen ona uy ve bilmeyenlerin isteklerine uyma. Çünkü onlar Allah’a karşı sana hiçbir fayda veremezler. Doğrusu zalimler birbirlerinin dostlarıdırlar. Allah da takva sahiplerinin dostudur. Bu (Kur’an), kalp gözü açık insanlar ve kesin olarak inanan bir topluluk için hidayet ve rahmettir. Yoksa kötülük işleyenler kendilerini, jnanıp iyi ameller işleyen kimselerle bir tutacağımızı mı sandılar?...” (Casiye: 45/18-21)

“Heva ve hevesini ilah edinen ve Allah’ın bilgisine rağmen saptırdığı, kulağını ve kalbini mühürlediği, gözünün üstüne de perde çektiği kimseyi gördün mü? Onu Allah’tan başka kim doğru yola eriştirebilir? Hala ibret almayacak mısınız?”(Casiye: 45/23)

“Eğer sana cevap vermezlerse, bil ki onlar sırf heveslerine uymaktadırlar... (Kasas: 28/50)

İbni Kayyim der ki: “Allah (c.c.), tüm yolları iki yolda topladı: Ya Rasulullah’ın (s.a.v.) şeriatine uymak -ki Allah (c.c.) kendisini o şeriatle gönderdi ve kulları için de bunu istedi- ya da kendi heva ve hevesini ilah edinmiş olmak. Nitekim, önceki ayette de bu vurgulanmıştı. Allah(c.c.) bizleri yeni yeni fikir ve düşüncelerden, sapık ve saptırıcı hevalardan korusun, bunların

hepsinden Allah’a (c.c.) sığınırız .“

Mezhep imamlarına gelince; -Allah kendilerinden razı olsun- onların hepsi hidayet önderidirler. İcmaları delil, ihtilafları da rahmettir. Onları taklit etmek konusunda alimler ihtilaf etmişlerdir. Kimisi taklidi kabul etmeyerek: “İnsanlar ikiye ayrılırlar Cahil ve sıradan insanların görevi, dinlerinin gereğini en iyi bir şekilde yapmak için, dinlerini öğrenmek olmalıdır. Bir mezhebe bağlanıp kalması söz konusu değildir. Bunların durumu, okuma-yazma bilmediği halde ‘okuma-yazma biliyorum’ deyip de okuyup yazamayan bir ümmi gibidjr. Şimdi düşün: Adam ‘Ben şu mezheptenim’ diyor ama onu bilip sahih ve zayıf olanını ayırt edemiyor. Fakih ve bilgi sahibi olan kimseye gelince; böyle bir kişinin elinde delil olmaksızın bir şey hakkında karar vermesi mümkün değildir.

Bu alimlere göre taklit ancak zaruret olduğunda gereklidir. Eğer zaruret yoksa taklit geçerli değildir.

Bir grup ta -ki bunlar fakihlerin çoğunluğunu oluştururlar- bu konuda orta yolu tutmuşlar, mezhep iniamlarının söylediklerinin dışına pek çıkmamışlardır. Çünkü bunlara göre, bu ımamlar bır tartışma esnasında kendilerine başvurulacak kimselerdir ve kendilerine sünnetten bir şey ulaşmadıkça mazurdurlar. Nitekim işin bu yönünü Şeyhülislam Ibni Teymiyye, “Refü’l-Melam an Eimmeti’l-Alam” adlı değerli eserinde açıklamıştır. Onlar eldeki nasslar çerçevesinde yapabileceklerini yaptılar ve hep Sünnete bağlı kaldılar. Sünnetten anlayıp, çıkarabildikleri sonuçlar çerçevesin- de gerekeni yaptılar. İşte bunlar, imamlarıı bağlıları ve bu ümmetin kurtuluş ehlidirler. Çünkü imamlar -Allah kendilerinden razı olsun- onları Sünnete uygun olan konular dışında kendilerini taklit etmekten menetmişlerdir. Buna uymak onların üzerine bir vecibedir. İşte bu taklit, üçüncü ve övgüye değer olan taklittir. Şimdi imamların sözlerinden bazılarını sunalım:

İbni Kasım, Malik’in (r.h.) şöyle dediğini rivayet ediyor ‘Değerli bir kişi de olsa, bir kişinin söylediği her söze uyulur diye bir şey yoktur. Çünkü Allah (c.c.) şöyle buyurmuştur:

“...Dinleyip de sözün en güzeline uyan kullarımı müjdele...” (Zümer: 39/17-18)

Ebu Yusuf (r.h.) şöyle der: “Hiç kimsenin, nereden aldığımızı bilmeden bizim sözümüzle konuşması (fetva vermesi) caiz değildir.”

Ebu Hanife (r.h.) da şöyle der: “Bu bir rey (görüş)dir. Kim daha hayırlı bir rey getirirse, onu kabul ederiz.” Yine der ki: “Bir kimsenin sözü ile, Rusulullah’ın (s.a.v.) sözü bir mi?”

İmam Malik (r.h.) şöyle der: “İnsanların sözü hem alınır hem de geri çevrilir (reddedilir). Ancak şu kabrin sahibi Muhammed’in (s.a.v.) sözü başka. O reddedilmez.”

Malik (r.h.) şunu da söylemiştir: “Bir kimse, İbrahim en-Nehai’nin sözünü Omer b. Hattab’ın sözüne tercih ederse, bundan dolayı tevbe etmesi gerekir. Peki ya İbrahim en-Nehai ve benzerlerinin sözünü, Rasulullah’ın (s.a.v) sözüne

tercih ederse, ne demeli?”

İmam Şafii (r.h.) şöyle der: “Hiçbir delil olmaksızın ilim iddiasında bulunan kimse, geceleyin odun demetleri toplarken aralarında zehirli kobra yılanı da toplayan kimse gibidir ki, yılan kendisini sokup zehirleyecektir de, adamın bundan haberi yoktur.”

Yine İmam Şafii (r.h.) şöyle demiştir: “Eğer hadis sahihse, benim mezhebim odur. Başkası değil."

Ebu Davud der ki: “Ahmed b. Hanbel’e: “Evzai ,Malik mi taklit edilmeye daha layıktır?” diye sordum. Dedi ki: “Dinin konusunda bunlardan hiç birisini taklit etme. Ancak Rasulullah (s.a.v.) ve ashabından geleni al.”

Bir başka rivayet de şöyledir. “Onların aldığı kaynaktan al.”

Yine İmam Ahmed (r.h.) der ki: “Başkalarını taklit etmek kişinin fıkhının azlığına delildir.

‘Taklidin dördüncü çeşidi de kötülenip yerilmiştir ki, taklit konusunda aşırılığa kaçmak ve dört mezhepten birine saplanıp kalmak gibi şeyler bu bölüme girer. Bazı kişiler “Mezhebe muhalefet etmek caiz değildir, her ne şekilde olursa olsun kesinlikle mezhebe uyulmalıdır.” derler. Bunlar, her imamı kendisine uymak açısından adeta peygamber konumuna getirmişlerdir. İşte bu, dini değiştirmektir.

Ahmed (r.h.) şöyle diyor: “Hadisin isnadını ve sahihliğini bildikleri halde Süfyan’ın reyine , uyanlara şaşarım, oysa Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:

“...Onun emrine aykırı davrananlar, başlarına bir bela gelmesinden veya kendilerine çok ,elemli bir azap isabet etmesinden sakınsınlar.” (Nur: 24/63)

İbni Abbas der ki: “Yakında gökten üzerinize taş yağacağından endişe etmekteyim. Ben “Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu” diyorum, siz “Ebu Bekir ve Ömer şöyle dedi” diyorsunuz.

Süfyan b. Uyeyne diyor ki: “Rabia yüzünü (başını) kapatarak ağlamaya başladı “Seni ağlatan nedir?” diye sordum. Şu cevabı verdi:

“Açıkça riya, gizli bir şehvet, halkın alimler katında anaları yanındaki çocuklar gibi olması. Kendilerini neden menediyorlarsa, hemen ondan uzaklaşıyor, neyi emrediyorlarsa derhal onu yapıyorlar.”

Abdullah b. Mu’temir de şöyle diyor: “Doğrusu gülen bir hayvan ile taklitçi bir İnsan arasında fark yoktur.” İbni Mes’ud der ki: “Hiç biriniz başkasını taklit edip, taklit ettiği adam inanırsa inanır, inkar ederse inkar eder bir halde olmayın. Çünkü hiç kimse kötülükte örnek alınmaz.”

Yine der ki: “Ya öğreten ol, ya da öğrenen. İkisi arasında asalak geçinen olma.”

Bunun benzeri Ali’den (r.a.) de rivayet edilmiştir. Bu iki mesele üzerinde daha çok söz söylenebilir. Ancak biz sadece konuya değinip geçtik. Alemlerin Rabbine hamdolsun. Muhammed’e (s.a.v.), ehli beytine ve ashabına salat ve se-

lam olsun.

(1) Allahın helal kıldığı bir şeyi haram haram kılan bir kişiye istemeyerek ve kalbi imanla dolu olsa bile, ikrahı mülci durumu olmaksızın itaat eden kişi Allaha şirk koşmuş olur. Adiyy b.Hatem ve Tevbe 31 ayeti buna işaret etmektedir. Burada yazarın kasdettiği, Allaha yapılan ibadetin mutlaka gerçek bir sevgi ve itaatle gerçekleşmesi gerektiğidir. Nisa:65 ayetinde olduğu gibi bir kimse kalbinde hiçbir sıkıntı bulunmaksızın Rasulullahın (sav) hükmüne teslim olmadıkça iman etmiş olmaz.

(2) Buhari Menakıb-ul Ensar: 40. Eyman Tevbe Suresi, Kasas suresi, Müslim iman İmam Ahmed

(3) Müslim: İman, İmam Ahmed

(4) Nesai Amelü'l-yevm vel leyl:1834- 1141, İbni Hibban Mevarid: 2324, Beğavi Şerhus-sünne: 5/54-55. Hakim: 1/528, Hevsemi el-Mecmu: 10/82, Ebu Ya'Ia.

(5) Tirmizi Fiten: 181, Ahmed: 5/218. Tirmizi sahih olduğunu belirtmiştir.

(6) Müslim İman: 374, Tirmizi İman: 17.

(7) Ahmed: 2/50, İbni Teymiyye İktizau's-sırati'l-mustakim: 94; İbni Hacer Fethul-Bari: 10/230, Albani İrvaü'I-Ğalil: 1264.

(8) Buhari iman: 17, Salat: 28. Zekat: 1, Cihad: 102. i'tisam: 2/28. Müslim İman: 32-36. Ebu Davud Cihad: 95. Tirmizi Tefsir Süre: 88. İbn Mace Fiten: 1-3, Darimi Siyer: 10. Ahmed: 4/8.

(9) Buhari Diyetler: 1, Megazi: 12, Müslim İman: 155, Ebu Davud Cihad: 95.

(10) Tirmizi Tefsir: 3094, Ibni Cerir et-Taberi: 14/2i0, Suyuti ed-Dürrü'I-Mensur: 3/230.